

4/12/2024 (mm)

(i) Printed Pages : 8 Roll No. ....

(ii) Questions : 9 Sub. Code : 

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 7 | 4 | 3 | 1 |
|---|---|---|---|---|

Exam. Code : 

|   |   |   |   |
|---|---|---|---|
| 0 | 0 | 0 | 5 |
|---|---|---|---|

B.A./B.Sc. (General) 5<sup>th</sup> Semester  
(2124)

**PSYCHOLOGY**

**Paper : Clinical Psychology (In all Mediums)**

**Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 70**

**Note :—** (1) Attempt **FIVE** questions in all, selecting **ONE** question from each unit.

(2) Question No. 1 is compulsory. All questions carry equal marks.

(3) Statistical tables and non-programmable calculators are allowed.

1. Write brief answer (**25-30** words) to any **seven** of the following :

- (i) Two criticisms of behavioural viewpoint of psychopathology.
- (ii) Ego defence mechanisms.
- (iii) Humanistic model of abnormality.
- (iv) Proximal causal factors of mental illness.
- (v) Permissive – Indulgent Parenting.
- (vi) Social changes and uncertainty as causes of psychopathology.

- (vii) Social Readjustment Rating Scale.
- (viii) Cognitive Transactional Model of Stress.
- (ix) Problem-focused coping.
- (x) Standard Error of correlation.
- (xi) t-distribution.
- (xii) Correlated Means. 7×2=14

### UNIT-I

- 2. Define abnormality. Discuss various criteria to determine abnormality in detail. 4,10
- 3. Describe basic principles of cognitive viewpoint of psychopathology. 14

### UNIT-II

- 4. Discuss in detail various categories of biological factors that are relevant to the development of maladaptive behavior. 14
- 5. Explain in detail Socio-cultural causes of psychopathology. 14

### UNIT-III

- 6. Write detailed notes on the following :
  - (a) Types or Categories of Stressors.
  - (b) Coping Strategies : Problem Focused and Emotion Focused. 7,7
- 7. Differentiate between stress and anxiety. Discuss etiology of stress in detail. 4,10

## UNIT-IV

8. Calculate **S.D.** of the following data and also check its significance :

| <u>Scores</u> | <u>Frequency</u> |      |
|---------------|------------------|------|
| 45-49         | 3                |      |
| 40-44         | 3                |      |
| 35-39         | 3                |      |
| 30-34         | 4                |      |
| 25-29         | 11               |      |
| 20-24         | 10               |      |
| 15-19         | 16               |      |
| 10-14         | 16               |      |
| 05-09         | 16               |      |
| 0-4           | 12               | 10,4 |

9. On an arithmetic reasoning test 21 ten-year old boys and 29 ten-year old girls made the following scores :

|                | <b>Mean</b> | <b>SD</b> |
|----------------|-------------|-----------|
| <b>Boys :</b>  | 40.39       | 8.69      |
| <b>Girls :</b> | 35.81       | 8.33      |

Is the mean difference between the two groups significant at .05 and .01 levels ?

14



(हिन्दी माध्यम)

नोट :- (1) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करते हुए, कुल पाँच प्रश्नों का प्रयास करें।

(2) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

(3) सांख्यिकीय तालिकाएँ और गैर-प्रोग्रामेबल कैलकुलेटर की अनुमति है।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं सात का संक्षिप्त उत्तर (25-30 शब्दों) में लिखें :
- (i) मनोविकृति विज्ञान के व्यवहारिक दृष्टिकोण की दो आलोचनाएँ।
  - (ii) अहम् रक्षा तंत्र।
  - (iii) असामान्यता का मानवतावादी मॉडल।
  - (iv) मानसिक बीमारी के समीपस्थ कारण कारक।
  - (v) अनुमोदक-अनुग्रहकारी पालन-पोषण।
  - (vi) मनोविकृति विज्ञान के कारणों के रूप में सामाजिक परिवर्तन और अनिश्चिता।
  - (vii) सामाजिक पुनर्समायोजन रेटिंग स्केल।
  - (viii) तनाव का संज्ञानात्मक लेन-देन मॉडल।
  - (ix) समस्या-केंद्रित मुकाबला।
  - (x) सहसंबंध की मानक त्रुटि।
  - (xi) t-वितरण।
  - (xii) सहसंबंध माध्य।

7×2=14

यूनिट-I

2. असामान्यता को परिभाषित करें। असामान्यता निर्धारित करने के लिए विभिन्न मानदंडों पर विस्तार से चर्चा करें। 4,10

3. मनोविकृति विज्ञान के संज्ञानात्मक दृष्टिकोण के मूल सिद्धांतों का वर्णन करें। 14

## यूनिट-II

4. जैविक कारकों की विभिन्न श्रेणियों पर विस्तार से चर्चा करें जो कुअनुकूली व्यवहार के विकास के लिए प्रासंगिक हैं। 14
5. मनोविकृति के सामाजिक-सांस्कृतिक कारणों की विस्तार से व्याख्या करें। 14

## यूनिट-III

6. निम्नलिखित पर विस्तृत नोट लिखें :
- (a) तनाव के प्रकार या श्रेणियाँ
- (b) मुकाबला करने की रणनीतियाँ : समस्या केंद्रित और भावना केंद्रित। 7,7
7. तनाव और चिंता के बीच अंतर करें। तनाव के रोग-निदान पर विस्तार से चर्चा करें। 4,10

## यूनिट-IV

8. S.D. की गणना करें। निम्नलिखित डेटा का विश्लेषण करें और इसकी महत्ता भी जाँचें :

| <u>Scores</u> | <u>Frequency</u> |      |
|---------------|------------------|------|
| 45-49         | 3                |      |
| 40-44         | 3                |      |
| 35-39         | 3                |      |
| 30-34         | 4                |      |
| 25-29         | 11               |      |
| 20-24         | 10               |      |
| 15-19         | 16               |      |
| 10-14         | 16               |      |
| 05-09         | 16               |      |
| 0-4           | 12               | 10,4 |

9. ਅੰਕਗਣਿਤੀਯ ਤਰ੍ਕ ਪਰੀਖਣ ਮੇਂ 21 ਦਸ ਵਰ੍ਸ਼ੀਯ ਲੜਕੀਂ ਔਰ 29 ਦਸ ਵਰ੍ਸ਼ੀਯ ਲੜਕੀਯੋਂ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਸਕੋਰ ਬਨਾਏ :

|         | Mean  | SD   |
|---------|-------|------|
| Boys :  | 40.39 | 8.69 |
| Girls : | 35.81 | 8.33 |

ਕਥਾ ਦੋਨੀਂ ਸਮੂਹੀਂ ਕੇ ਭੀਚ ਔਸਤ ਅੰਤਰ .05 ਔਰ .01 ਸਤਰੀਂ ਪਰ ਸਹਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ?

14

### (ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- (1) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣ ਕੇ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰੋ।

(2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।

(3) ਅੰਕਤਾ ਸਾਰਣੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਪ੍ਰੋਗਰਾਮੇਬਲ ਕੈਲਕੂਲੇਟਰਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

1. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਸੱਤ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ (25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ) ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ :

(i) ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀਆਂ ਦੋ ਆਲੋਚਨਾਵਾਂ।

(ii) ਹਉਮੈ ਰੱਖਿਆ ਵਿਧੀ।

(iii) ਅਸਧਾਰਨਤਾ ਦਾ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਮਾਡਲ।

(iv) ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕਾਰਣ ਕਾਰਕ।

(v) ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ - ਅਨੰਦਮਈ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ।

(vi) ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਜੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ।

(vii) ਸੋਸ਼ਲ ਰੀਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਰੇਟਿੰਗ ਸਕੇਲ।



(viii) ਤਣਾਅ ਦਾ ਬੋਧਾਤਮਕ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਲ ਮਾਡਲ।

(ix) ਸਮੱਸਿਆ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਮੁਕਾਬਲਾ।

(x) ਸਹਿ-ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਮਿਆਰੀ ਗਲਤੀ।

(xi) t-ਵੰਡ।

(xii) ਸਬੰਧਿਤ ਸਾਧਨ।

7×2=14

### ਯੂਨਿਟ-I

2. ਅਸਧਾਰਨਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਅਸਧਾਰਨਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4,10
3. ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਬੋਧਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 14

### ਯੂਨਿਟ-II

4. ਜੈਵਿਕ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਜੋ ਕਿ ਖਰਾਬ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। 14
5. ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 14

### ਯੂਨਿਟ-III

6. ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
  - (a) ਤਣਾਅ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ।
  - (b) ਨਜਿੱਠਣ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ : ਸਮੱਸਿਆ ਕੇਂਦਰਿਤ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਕੇਂਦਰਿਤ। 7,7
7. ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਕਰੋ। ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਐਟਿਓਲੋਜੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4,10

## ਯੂਨਿਟ-IV

8. S.D. ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਡੇਟਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ :

| <u>Scores</u> | <u>Frequency</u> |      |
|---------------|------------------|------|
| 45-49         | 3                |      |
| 40-44         | 3                |      |
| 35-39         | 3                |      |
| 30-34         | 4                |      |
| 25-29         | 11               |      |
| 20-24         | 10               |      |
| 15-19         | 16               |      |
| 10-14         | 16               |      |
| 05-09         | 16               |      |
| 0-4           | 12               | 10,4 |

9. ਅੰਕਗਣਿਤ ਦੇ ਤਰਕ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਤੇ 21 ਦਸ ਸਾਲ ਦੇ ਲੜਕੇ ਅਤੇ 29 ਦਸ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅੰਕ ਬਣਾਏ :

|                | <b>Mean</b> | <b>SD</b> |
|----------------|-------------|-----------|
| <b>Boys :</b>  | 40.39       | 8.69      |
| <b>Girls :</b> | 35.81       | 8.33      |

ਕੀ ਦੋਹਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਔਸਤ .05 ਅਤੇ .01 ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ?

14